

PANDÉMIA SA V ROKU 2020 ODZRKADLILA V PRÍPADOCH, KTORÉ RIEŠILA OMBUDSMANKA

(Bratislava, 20. apríla) Verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová osobne predstavila [správu o činnosti za rok 2020](#) vo Výbore NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny. Výbor po rozsiahlej vecnej rozprave vzal jednohlasne správu na vedomie a odporučil ju plénu parlamentu na prerokovanie a vzatie na vedomie.

„Rok 2020 bol špecifický. Pandémia sa, samozrejme, dotkla aj ľudských práv a odzrkadlila sa na vysokom počte podnetov týkajúcich sa opatrení na potlačanie šírenia koronavírusu. Ľudia sa na mňa obracali v súvislosti s povinnou štátnou karanténou, právom na vzdelávanie detí či porušovaním práv žien počas pôrodu. Zaoberala som sa tiež napríklad situáciou ľudí z marginalizovaných rómskych komunití pri uzatváraní celých oblastí,“ uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová.

Okrem podnetov namietajúcich protipandemické opatrenia sa venovala aj problémom mimo pandémie – **dlhodobo nevyriešeným vyhradeným priestorom na policajných staniciach, tzv. „československým dôchodkom“** či napríklad nerovnakému prístupu k materskému pre všetkých zamestnancov a zamestnankyne.

NEPRIMERANÉ ZÁSAHY DO PRÁV POČAS PANDÉMIE

Verejná ochrankyňa práv sa v roku 2020 zaoberala viacerými neprimeranými zásahmi do ľudských práv v dôsledku prijímania opatrení na potlačanie šírenia koronavírusu.

- Upozorňovala na **nedostatky pri realizovaní povinnej štátnej karantény**. Odporúčala prehodnotiť systém tak, aby nedochádzalo k porušovaniu základných práv pri jej výkone. V danej veci sa obrátila s [podaním na Ústavný súd](#).
- Taktiež sa zasadzovala o **dodržiavanie práv žien počas pôrodu**, kedy im v prvej aj druhej vlne bola odopieraná možnosť sprevádzajúcej osoby alebo boli oddelované od novonarodených detí. Ombudsmanka sa viackrát obrátila na ministra zdravotníctva a žiadala ho, aby presadil dodržiavanie ľudskoprávných štandardov a opatrenia rešpektujúce práva žien.
- Ombudsmanka opakovane upozorňovala na **neprimeranosť uzatvárania celých marginalizovaných rómskych komunití**, poukázala na diskriminačný charakter opatrenia, chýbajúce odôvodnenia i nejasné časové vymedzenie jeho trvania.
- Po vykonaní analýzy koncom roka poukázala na **riziká spojené s porušovaním práv detí na vzdelávanie**, keď zatvorenie škôl začalo nadobúdať trvalý charakter. Upozornila tiež na skupinu detí bez prístupu na internet alebo detí, pre ktoré online výučba nie je efektívnou alternatívou.
- Verejná ochrankyňa práv upozornila aj na **problém nebezpečného neobmedzeného rozpínania oprávnení a moci ÚVZ**, ktoré vykonáva bez efektívneho súdneho dohľadu a podľa zákona mu zostávajú k dispozícii aj po ukončení krízovej situácie.

ENVIRONMENTÁLNE ZÁŤAŽE Z MINULOSTI SA TÝKAJÚ VEĽKÉHO MNOŽSTVA ĽUDÍ

Verejná ochrankyňa práv v minulom roku zrealizovala **prieskum zameraný na envirozáťaž**.

Vzhľadom na alarmujúcu závažnosť a rozsah porušení práv veľkého počtu ľudí **predložila svoje závery parlamentu v mimoriadnej správe**. Poukázala najmä na dlhoročnú nečinnosť orgánov vo veci odstraňovania starých envirozáťaž. Oddiaľovanie ich likvidácie prináša riziká týkajúce sa porušovania práva na priaznivé životné prostredie i práva na ochranu zdravia pre každého.

NEDÔSTOJNÉ VYHRADENÉ PRIESTORY POLÍCIA STÁLE VYUŽÍVA

Vyhradené priestory na policajných staniciach sú známe ako nezákonné priestory, v ktorých polícia zadržáva osoby namiesto umiestnenia do cely policajného zaistenia. Často ide o malý zamrežovaný priestor so stoličkou, v ktorej sú osoby pripútané a držané niekoľko hodín. **Verejná ochrankyňa práv, ako už aj jej predchodkyňa, upozorňuje, že využívanie týchto priestorov je protizákonné. Zákon umožňuje umiestniť osoby len do cely policajného zaistenia.** Podľa informácií od Prezídia policajného zboru by malo dôjsť k zmene v lete 2021.

POKRAČUJÚCE PROBLÉMY S ČESKOSLOVENSKÝMI DÔCHODKAMI

Zmena účinná od 1. januára 2020 vo veci československých dôchodkov síce podľa ombudsmanky priniesla zlepšenie situácie ohľadom výpočtu starobného dôchodku pre časť osôb, stále však v neprijateľnej situácii ostala istá časť ľudí. Ich dôchodok je v nízkej sume a niekedy nedosahuje ani výšku životného minima. Na problém ombudsmanka poukazuje taktiež dlhodobo, doposiaľ nedošlo k takej náprave, ktorá by vyriešila situáciu všetkých dotknutých ľudí.

PODANIA NA ÚSTAVNÝ SÚD

V roku 2020 rozhodol Ústavný súd o podaní verejnej ochrankyne práv z roku 2018, ktorý sa týkal diskriminačných podmienok na získanie príspevkov na osobnú asistenciu alebo motorové vozidlo. Podanie na Ústavný súd podala po tom, čo sa na ňu s problémom obrátila komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím. Ombudsmanka upozornila na to, že vekový limit na získanie príspevkov je diskriminačný, s čím sa Ústavný súd stotožnil. **Sporné ustanovenie bolo z právnej úpravy odstránené.**

Okrem toho v minulom roku ombudsmanka využila svoje oprávnenie obrátiť sa na Ústavný súd **vo veci nerovnakého prístupu k materskému** pre hasičov, hasičky, policajtov, policajtky, príslušníkov a príslušníčok ZVJS či vojakov a vojačky. V podaní namieta, že táto skupina ľudí má nárok len na nižší príspevok v porovnaní so zamestnancami a zamestnankyňami z iných odvetví. Na verdikt Ústavného súdu ešte čaká.

OCENENIA A AKTIVITY V ČÍSLACH

V roku 2020 pracovala Kancelária verejného ochrancu práv celkovo s **3 727 agendovými písomnosťami** a riešila 7 konaní z vlastnej iniciatívy verejnej ochrankyne práv. Z tohto počtu agendových písomností bolo 2 453 podnetov.

V minulom roku získala ombudsmanka **ocenenie za angažovanosť v oblasti ľudských práv a právneho štátu od francúzskeho a nemeckého ministerstva zahraničných vecí a Ocenenie za prínos k cieľom udržateľného rozvoja (SDGs)** od Nadácie Pontis v kategórii Verejný sektor.

Vizuálna identita Kancelárie verejného ochrancu práv vyhrala **Národnú cenu za dizajn**.